

ЦЕНТЪР
ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ

ГД Образование и култура

Програма „Учене през целия живот“

Европейска образователна
Програма “Учене през целия живот”

Секторни програми
Коменски, Еразъм,
Леонардо да Винчи, Грюндвиг

Програма „Учене през целия живот“

Програма „Учене през целия живот“ се създава с Решение No.1720/2006/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 ноември 2006 г. с период на действие 2007-2013 г.

Финансовата подкрепа за Европа за осъществяване на Програмата се равнява приблизително на EUR 6 970 000 000.

В програмата участват 33 страни (27-те страни членки на Европейския съюз; страните от Европейското икономическо пространство – Норвегия, Исландия, Лихтенщайн; присъединяващите се към ЕС държави; Швейцария; страните от Западните Балкани (на основата на двустранни споразумения) – Турция, Хърватия.

През 2012 година в програмата могат да участват: Албания, Босна и Херцеговина, Бивша Югославска Република Македония, Черна гора и Сърбия. Тези държави могат да работят по централизираните дейности на четирите секторни програми.

- Развитие на иновации;
- Тематични мрежи;
- Съпътстващи мерки:
  - ▶ Първоначално професионално обучение - IVT
  - ▶ Хора на пазара на труда – PLM
  - ▶ Професионалисти в областта на професионалното образование и обучение

Секторна програма „Коменски“

Всяка година програма “Коменски” свързва повече от 11 000 училища, 100 000 преподаватели и 750 000 ученици в Европа. От възможностите на програмата в периода от 2007 -2010 г. в България са се възползвали 13 862 ученици и 1 596 учители. Най-посещавани държави са Турция, Франция, Полша, Германия и Румъния.

Програмата подкрепя проекти в сферата на училищното образование, които са насочени към осъществяването на две основни цели:

1. Да се развива сред младите хора и работещите в сферата на училищното образование знание и разбиране за многообразието от европейски култури и езици, както и за ценността на това многообразие.

2. Да се помага на младите хора да придобиват основни умения за живота и способности, които са ключови за личностното им развитие, за бъдещата им трудова заетост и за тяхната активна европейска гражданска позиция.

В програмата могат да участват:

- Детски градини и училища, които работят по утвърдения от МОМН учебен план;
- Ресурсни центрове за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности;
- Учители;
- Ученици;
- Административен персонал в детски градини и училища;
- Представители на МОМН и РИО на МОМН;
- Образователни центрове; езикови школи; институции, работещи с деца.

Възможностите, предлагани от програмата „Коменски“:

За индивидуално участие:

- *Индивидуални квалификационни дейности* - осигурява финансова подкрепа на преподаватели от детски градини и училища да участват в обучителни и квалификационни курсове в друга страна, участничка в програмата;

- На разположение е *онлайн база данни* за обучителни дейности. База данни за обучение по „Коменски - Грюндвиг“, която помага на кандидатите да открият обучение, легитимно за финансиране по тази дейност и най-добре отговаря на техните нужди от обучение: <http://ec.europa.eu/education/trainingdatabase>;

- *Индивидуална мобилност на ученици* – възможност за учениците от гимназиалния курс, включени в партньорство по „Коменски“, да проведат част от обучението си (3 - 10 месеца) в едно от партньорските учебни заведения;

- *Асистентски стаж* – осигурява се финансова подкрепа на студенти, които са в процес на обучение или са завършили обучението си, да осъществят професионален педагогически стаж в друга страна участничка в програмата;

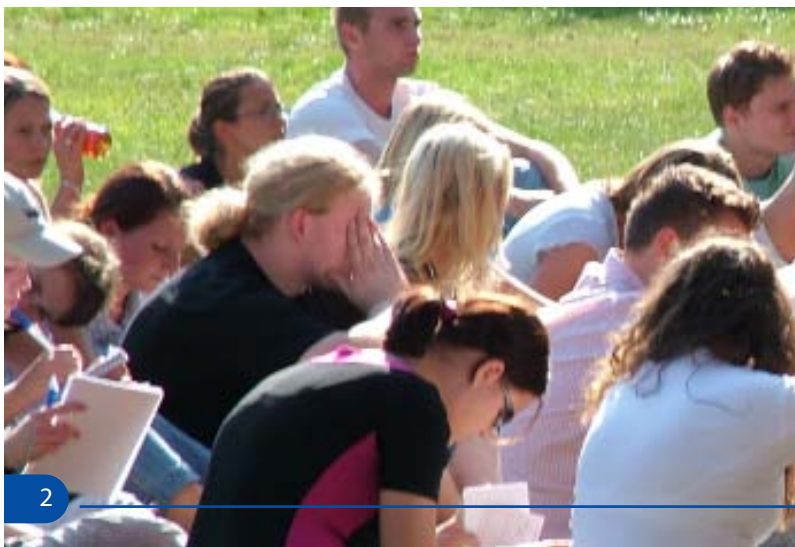
За участие на образователни институции:

- *Многостранни училищни партньорства* – осигурява се финансова възможност три или повече училища (и/или детски градини) от различни европейски държави да работят по обща тема, свързана с училищното образование, като преподавателите и учениците от съответните институции могат да осъществяват пътувания до партньорските страни;

- *Двустранни училищни партньорства* – осигурява се финансова възможност две училища от различни европейски страни да работят по общ проект, включващ обмен на ученици с цел подобряване на техните езикови умения;

- *Регионални партньорства* – финансова възможност отговорните за политиката на училищното образование институции от 2 региона от 2 страни участнички в програмата, съвместно с други местни образователни институции, да работят за повишаване на качеството на образователните практики в своите региони;

- *Прием на асистент* – осигурява възможност на училище и/или детска градина да приеме на асистентски стаж преподавател от друга страна, участничка в програмата.

Секторна програма „Еразъм“

От създаването ѝ през 1987 г. над 2,5 млн. студенти в Европа са се възползвали от СП „Еразъм“. 4 129 български студенти са обучавани по Програма в чуждестранни университети за 2007-2010 г. Най-голям брой студенти са провели част от следването в областите: Социални науки; Бизнес и право; Хуманитарни и науки за изкуствата; Инженерни и строителни науки; Математика и компютърни науки. Най-много студенти са обучавани в Германия, Франция, Испания, Италия и Белгия. Програмата насърчава проекти и дейности в сферата на висшето образование, насочени към осъществяването на 2 основни цели:

1. Развитие на постигнатите резултати за осъществяване на Европейското пространство за висше образование;
2. Засилване приноса на висшето образование за процеса на създаване на иновации.

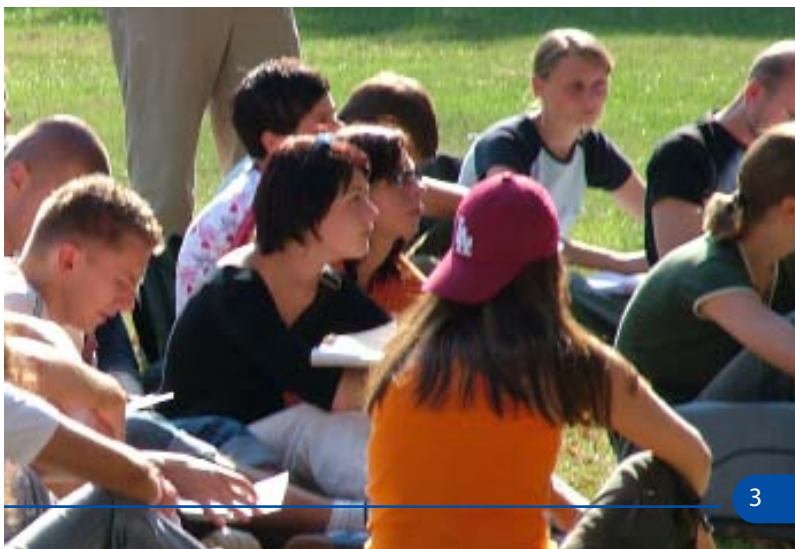
В програмата могат да участват:

- Висши образователни институции – публични и частни;
- Асоциации (студентски, преподавателски, университетски) и частни организации – консорциуми за организиране на студентска мобилност с цел практика;
- Студенти и преподаватели;
- Непреподавателски състав във висшите училища.

За да участват в СП „Еразъм“, висшите образователни институции трябва да притежават Университетска харта „Еразъм“. Хартата се предоставя от Изпълнителната агенция за образование, аудиовизия и култура на ЕК въз основа на:

- публикувана от Изпълнителната агенция специална Покана за подаване на предложения;
- защитена от страна на университета кандидатура.

Оценката на подадените кандидатури се извършва от Изпълнителната агенция в Брюксел.

Възможностите, които програма „Еразъм“ предлага:

За индивидуално участие:

- *Мобилност на студенти с цел обучение* – осигурява се финансова подкрепа за студенти да се обучават от 3 до 12 месеца в рамките на една академична година в друга европейска висша образователна институция.

- *Мобилност на студенти с цел практика* – осигурява се финансова подкрепа за студенти да участват от 3 до 12 месеца в рамките на една академична година в професионален стаж в друга страна участничка в програмата.

* Информация за свободните места за обучение и/или професионален стаж (практика) може да се получи от Еразъм координаторите към всеки университет. Одобренията за мобилност могат да кандидатстват за езиков курс „Еразъм“, който ще подобри езиковите им компетенции по езика на приемащата институция.

- *Мобилност на преподаватели с цел преподаване* – осигурява се финансова подкрепа за университетските преподаватели да преподават от една до шест седмици, в рамките на една академична година, в европейски висши образователни институции.

- *Мобилност на преподавателския и преподавателския състав с цел обучение* - за работещите във висши образователни институции се осигурява финансова подкрепа, за да усъвършенстват професионалните си знания и умения, чрез обучение в партньорска институция от друга страна участничка в програмата.

За участие на образователни институции:

- *Интензивни програми* – осигурява се финансова подкрепа за висши образователни институции да организират краткосрочни учебни програми (от 10 дни до 6 седмици), в които се включват преподаватели и студенти от поне 3 университета от 3 различни страни участнички в програмата.

Секторна програма „Леонардо да Винчи“

От възможностите на програмата за периода 2007 - 2010 са се възползвали 3 974 участници.

Програмата подкрепя проекти в сферата на начално и продължаващото професионално образование и обучение, които са насочени към осъществяването на три основни цели:

1. Да се подпомагат европейските граждани в процеса на тяхното начално или продължаващо професионално обучение и така да се улеснява тяхното лично развитие, възможностите им за заетост и участието им в европейския пазар на труда;

2. Да се подпомага повишаването на качеството и нивото на иновациите в системите, институциите и практиките за професионално образование и обучение;

3. Да се засилва привлекателността на професионалното образование и обучение и мобилността за работодателите и физическите лица, както и да се насърчава мобилността на работещите граждани, преминаващи начално или продължаващо професионално обучение.

В програмата могат да участват:

- Професионални гимназии;
- Малки и средни предприятия;
- Браншови организации;
- Държавни институции;
- Неправителствени организации;
- Институции за професионално консултиране и ориентирание;
- Научноизследователски центрове.

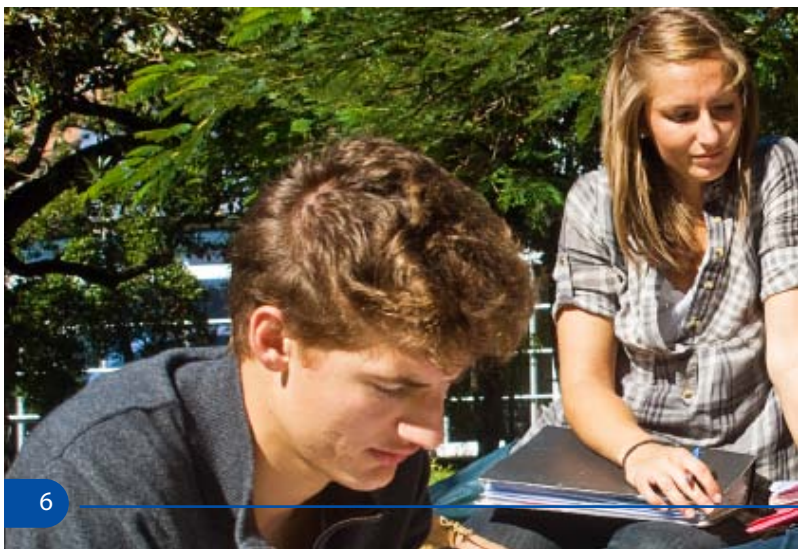
Секторна програма „Леонардо да Винчи“ Възможностите, които програмата предлага:

За участие на образователни институции:

- *Мобилност* – осигурява се финансова подкрепа за ученици от професионалните гимназии и за хора на пазара на труда да осъществят професионален стаж в чужбина. За учениците продължителността на практиката е от 2 до 39 седмици, а за хората на пазара на труда – от 2 до 26 седмици. Специалисти по професионално образование и обучение (учители от професионалните гимназии, обучители, мениджъри на човешките ресурси в предприятията и представители на централната и местната власт, които участват във формирането на политиката в сферата на професионалното образование и обучение) могат да предприемат работни посещения от 1 до 6 седмици с цел обмен на добри практики с партньорски организации от други страни участнички в програмата.

- *Партньорства* – осигурява се финансова подкрепа за сътрудничество по теми, свързани с областта на професионалното образование и обучение, между организации от 3 или повече страни участнички в програмата, като служители и/или обучаеми от съответните институции могат да осъществяват пътувания до партньорските страни.

- *Трансфер на иновации* – осигурява се финансова възможност за намиране, адаптиране, надграждане и разпространение на новаторски образователни решения (продукти) от/за сферата на професионалното образование и обучение в две или повече страни участнички в програмата.

Секторна програма „Грюндвиг“

За 10 годишното съществуване на програмата са финансирани 17 000 проектни предложения с включени 500 000 участници в Европа. За същия период от България са взели участие в програмата общо – 328 участници, като за 2007 - 2010 г. са 117.

Програмата подкрепя проекти в сферата на образованието на възрастни, които са насочени към осъществяването на две основни цели:

1. Да се отговори на образователните предизвикателства пред застаряващото население в Европа;
2. Да се предоставят възможности на възрастни граждани за подобряване на техните знания и способности (ключови компетенции).

В програмата могат да участват:

- Възрастни обучаващи се;
- Преподаватели и обучители на възрастни;
- Лица и организации, които на местно, регионално и национално ниво се занимават с политиката на образованието за възрастни;
- Институции и организации, които предоставят образователни възможности за възрастни;
- Организации, които предоставят информация, ориентиране и консултиране по всякакви въпроси, свързани с образованието на възрастни;
- Малки и средни предприятия;
- Висши училища.

* Определението за възрастен според националното законодателство е:
„... лице в трудоспособна възраст, което не се обучава за придобиване на основно или средно образование в системата на народната просвета или за придобиване на степен на висше образование.“ (Закон за заетостта, Допълнителна разпоредба - 18)

Възможностите, предлагани от програмата „Грюндвиг“:

За индивидуално участие:

- *Индивидуални квалификационни дейности* – осигурява се финансова подкрепа на работещите в сферата на образованието за възрастни да участват в обучителен курс от 1 - 6 седмици в друга страна участничка в програмата. Онлайн база данни за избор на обучителни дейности - <http://ec.europa.eu/education/trainingdatabase>.

- *Асистентски стаж* – осигурява се финансова подкрепа за настоящи или бъдещи кадри, ангажирани с обучение на възрастни, да преминат период от 12 до 45 седмици като стажанти в партньорска институция от друга страна участничка в програмата.

- *Визити и обмен на кадри* – осигурява се финансова подкрепа за подобряване качеството при обучение на възрастни чрез предоставяне възможност на хора, ангажирани с такова обучение, да усъвършенстват своите преподавателски и управленски умения чрез посещения от 1 - 12 седмици в партньорска институция от друга страна участничка в програмата.

- *Работни ателиета* - участие в разнообразни обучителни събития с продължителност от 5 до 10 дни. Каталог с организирани работни ателиета в Европа има на www.hrdc.bg.

За участие на образователни институции:

- *Партньорства за познание* – осигурява се финансова подкрепа за сътрудничество между организации, работещи в областта на формалното и неформално образование на възрастни от 3 или повече страни. Служители/обучаеми от съответните институции осъществяват работни срещи в партньорските страни.

- *Работни ателиета* – осигурява се финансова подкрепа за организирането на разнообразни обучителни събития с продължителност от 5 до 10 дни за възрастни обучаеми от всички страни участнички в програмата. Каталог с организирани работни ателиета в Европа има на www.hrdc.bg.

- *Проекти за възрастни доброволци* – осигурява се финансова подкрепа за сътрудничество между институции от две различни страни участнички в програмата, което включва обмен на граждани над 50-годишна възраст като доброволци в разнообразни дейности с продължителност от 3 до 8 седмици.

Европейски помощници в изготвянето на проекти (Добри обосновки за проекти)

Рефернет (ReferNet) – осигурява възможност за събиране и разпространение на информация и за обмен на опит и експертиза при изготвянето на национални доклади и сравнителни европейски изследвания в областта на професионалното образование и обучение. Полезни документи, свързани с дейността на мрежата, са достъпни на адрес <http://refernet.hrdc.bg/>

Евридика (Eurydice) – осигурява възможност за обмен на информация относно образователните системи в Европа. Повече информация на адрес: http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php

Euroguidance – осигурява възможност на различни групи експерти да обменят опит в областта на професионалното ориентиране и кариерното консултиране с помощта на обща европейска Интернет страница - <http://www.euroguidance.net/>. Мрежата Euroguidance поддържа и PLOTEUS - Портал за възможностите за обучение в европейското пространство: <http://ec.europa.eu/ploteus/>.

Europass – осигурява възможност на европейските граждани да представят своите знания и умения чрез комплект от уеднаквени и разпознаваеми в цяла Европа документи, които включват: 1. Europass CV; 2. Europass езиков паспорт; 3. Документ Europass мобилност; 4. Europass приложение към сертификат; 5. Europass приложение към диплома.

Документите са достъпни на адрес:

<http://europass.cedefop.europa.eu/> и <http://europass.hrdc.bg>

Европейски езиков знак – осигурява възможност за открояване и награждаване на иновативните методи и практики в чуждоезиковото обучение. В рамките на инициативата всички институции, занимаващи се с езиково обучение, имат право да кандидатстват към ЦРЧР за получаване на Европейски езиков знак, който е отличие за най-високо качество в тази област. www.hrdc.bg

Учебни визити – осигурява възможност на различни групи образователни специалисти да осъществяват учебни посещения по дадена тема в друга страна участничка в програмата, като така се създават условия за формиране на тематични мрежи от експерти на европейско ниво. Кандидатства се към Център за развитие на човешките ресурси: www.hrdc.bg

Добри партньори за проекти:

eTwinning – европейска платформа за сътрудничество между учители

Eve – база данни за проекти по европейските образователни програми: "Учене през целия живот", "Култура" и "Спорт" <http://ec.europa.eu/eve>

Адам (Adam) – европейска база данни за проекти по секторна програма "Леонардо да Винчи": www.adam-europe.eu/adam/homepageView.htm

EST – Европейска база данни за проекти по дейност „Партньорства“ на секторните програми „Коменски“, „Леонардо да Винчи“ и „Грюндвиг“ - www.europeansharedtreasure.eu

**ЦЕНТЪР
ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ**

ГД Образование и култура

Програма „Учене през целия живот“

Център за развитие на човешките ресурси

1000 София, ул. „Граф Игнатиев“ 15, ет. 3

тел.: (+359 2) 915 50 10, факс: (+ 359 2) 915 50 49

e-mail:hrdc@hrdc.bg, www.hrdc.bg

Приемно време:

вторник и четвъртък от 14.00 ч. до 17.00 ч.

Център за развитие
на човешките ресурси
е сертифициран по
стандарт ISO 9001:2008

Ролята на Националната агенция

Центърът за развитие на човешките ресурси е Националната агенция за България по Програма „Учене през целия живот“ (2007-2013).

Националната агенция играе важна роля в практическото изпълнение на Програмата, като администрира децентрализираните дейности в целия проектен цикъл:

- разпространява информация за дейностите на Програмата;
- приема и регистрира кандидатурите;
- организира селекцията;
- сключва договори с успешно преминалите селекцията кандидати;
- извършва плащанията по договорите;
- извършва мониторинг и консултации на финансираните проекти;
- приема отчетите по тези проекти;
- организира дейности за разпространение и валоризация на резултатите от успешни проекти.

издание 2011

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Настоящата публикация отразява единствено възгледите на авторите и Комисията не носи отговорност за начина, по който може да бъде използвана съдържащата се информация.